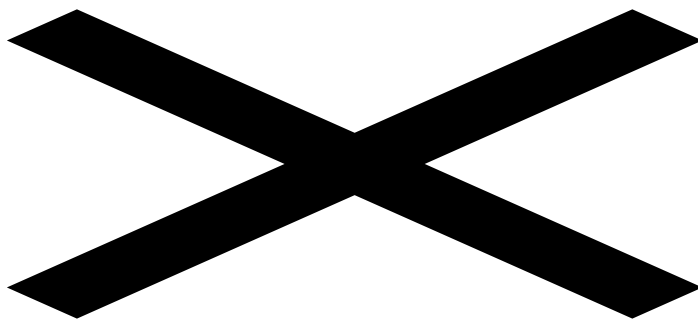

**DATORIA CETĂȚENILOR ROMÂNIEI
FAȚĂ DE ACTUL MARI UNIRI**

Se vede de o vreme destul de evident în spațiul public că susținătorii unor idei privind acordarea autonomiei pentru minoritatea maghiară/ secuiască invocă DECLARAȚIA Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, pentru a legitima solicitările lor. Doresc să încep prin a reaminti tuturor cititorilor că trăim într-o societate democratică (mai democratică, în acest moment, decât societățile anumitor țări vecine României, dinspre Vest sau Nord-Vest), pe care am construit-o cu greu, cu sacrificii umane și pe care trebuie să o apărăm cu orice preț. Or, într-o societate democratică, libertatea de gândire, de conștiință, dreptul de a petiționa și multe altele similare sunt nu doar permise, dar chiar garantate de Constituție. De aceea, le este permis și liderilor unguri să ceară orice în România! Cu o condiție: cererile lor să se încadreze în legislația democratică a statului numit România și în reglementările Uniunii Europene.

În acest spirit însă, autonomia cerută de unele organizații ale comunității maghiare din România nu are nimic de-a face cu democrația și nici cu Rezoluția Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia. Să vedem de ce! Mai întâi, termenul de autonomie, în înțelesul (interesat și adaptat) invocat de liderii maghiari nu este folosit decât o singură dată în textul Rezoluției respective, anume la articolul al II-lea: „Adunarea Națională rezervă teritoriilor sus indicate (Transilvania, Banat și Țara Ungurească) autonomie provizorie până la întrunirea Constituantei, aleasă pe baza votului universal”. După cum se vede, este vorba despre decretarea autonomiei teritoriilor locuite în majoritate de români, unite cu România (circa 100 000 de km pătrați), teritorii privite în întregime a lor. În al doilea rând, chiar și acestor teritorii, Adunarea le-a acordat autonomie provizorie, doar până la întrunirea adunării, alese prin vot universal, menite să dea Regatului României o nouă Constituție. Toate aceste prevederi s-au respectat cu strictețe, iar Transilvania cu Banatul și Părțile vestice s-au încadrat definitiv în România, fără nicio autonomie, doar după îndeplinirea condițiilor indicate. Cei care critică neaplicarea Rezoluției de la 1 Decembrie „uită” o chestiune esențială, anume „decretarea” unirii.

Punctul nodal al documentului este tocmai unirea românilor respectivi și a teritoriilor menționate cu România! Iar această unire a fost „decretată” de către cei 1228 de delegați, aleși în chip democratic și posesori de documente oficiale („credenționale”), ai tuturor românilor în cauză. Or, minoritatea ungară din România, spre deosebire de toate celelalte minorități, nu a recunoscut niciodată în mod explicit, global și oficial Unirea cea Mare. De aici se cuvine plecat. Cum să invoci nerespectarea unor afirmații, principii, drepturi, cuprinse în documentul de la Alba Iulia, când tu nu recunoști esența actului despre care scriem aici? Dar chiar și așa, principiile în cauză, analizate la rece, corect și obiectiv, se vede că spun orice altceva decât autonomie pentru maghiari. Ele sunt invocate uneori în necunoștință de cauză, alteori în mod intenționat, știindu-se că puțini români le mai citesc azi sau,

dacă le citesc, și mai puțini le pot interpreta corect. Colegul meu Marius Diaconescu a explicat, relativ recent, corect și pe înțelesul tuturor, într-un interviu, aceste lucruri legate de răstălmăcirea principiilor de la Alba Iulia. Aceste „principii” sunt folosite cu varii ocazii, inclusiv în taberele de vară ungurești nu spre binele națiunii ungare și nici al minorității ungare din România, ci pentru agitația spiritelor. Orice intelectual român trebuie să citească atent Rezoluția Marii Adunări Naționale și să judece singur. Adunarea pomenită – după decretarea solemnă a Unirii – a stabilit următoarele principii fundamentale: „deplina libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare”, „egala îndreptățire și deplina libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din stat”. „Deplina libertate națională” este explicată clar, fără putință de interpretări paralele și ea însemna, pentru autorii Rezoluției, dreptul „popoarelor conlocuitoare” de a se „instrui, administra și judeca în limba proprie”, de „a fi reprezentate în corpurile legiuitoare” ale României, de a fi reprezentate în guvernarea țării. Ce se poate constata în legătură cu aceste principii? Maghiarii din România „se instruiesc” în limba lor, în mod gratuit și, adesea, cu burse din partea statului, de la grădiniță până la doctorat și la studiile post-universitare. Nu există program de studii superioare, de exemplu, cerut de maghiari care să nu fi fost aprobat de organele statului român.

Condiția este cea mai generoasă din Europa: să existe cel puțin zece doritori care să urmeze acea specialitate. Dar, în spiritul discriminării pozitive, se aprobă și specializări cu 7-8 cursanți. Prin urmare, pentru câte 10 amatori de studii în maghiară sunt plătiți de stat circa 20 de profesori maghiari. Iar dacă nu sunt 10 doritori de astfel de studii în România, sunt aduși tineri din Ungaria, care, în spiritul reglementărilor europene, studiază în România, în ungurește, pe locuri bugetate de statul român! Mai mult: un student care învață în ungurește primește de la stat finanțare dublă (iar unul care învață în nemțește primește de 2,5 ori mai mult) în raport cu unul care studiază în românește. Niciodată, în România de după 1918, sistemul de educație de toate gradele în limba maghiară nu a fost oprit, ci doar restricționat, în vremea comunismului

naționalist (în anii '80 ai secolului al XX-lea). Ca urmare, azi sunt destui maghiari din România care nu cunosc bine (sau nu cunosc deloc) limba oficială a țării și care nu sunt în stare să se adapteze în comunitatea românească (unde, conform celui mai recent recensământ, etnicii români reprezintă aproape 90% din populație). Or, maghiarii din România au șansa să fie perfect bilingvi și să poată ocupa orice funcție, oriunde în țară, surclasându-i pe etnicii români.

Din păcate, din cauza politicii păguboase a unor lideri maghiari această șansă este adesea pierdută, nevalorificată.

Despre administrația în limba proprie, la fel: peste tot în țară, maghiarii sunt reprezentați în administrație în proporție cu numărul lor, iar în satele, comunele, orașele, municipiile și județele unde ei predomină administrația este, practic, maghiară, desfășurată în limba maghiară. „Judecarea” se face, de asemenea, în teritoriile majoritar maghiare, cu judecători și grefieri maghiari. Statul român asigură traducători ori de câte ori este necesar. Prin urmare, orice împriținat, martor etc poate vorbi în fața instanței, în mod neîngrădit, în ungurește.

Prin urmare, în documentul de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia nu este vorba nicăieri despre acordarea autonomiei (teritoriale, culturale, regionale, judiciare, administrative, politice etc) pentru vreo minoritate (sau „popor conlocuitor”, cum se zicea atunci), ci despre asigurarea „deplinei libertăți naționale”, în sensurile precizate, anume dreptul de a se instrui, administra, judeca în limba proprie, de a fi reprezentată în guvern, parlament etc. Or, toate acestea s-au îndeplinit și se îndeplinesc zi de zi.

Firește, nu există nici aici – ca în orice lucru omenesc – perfecțiune!

Niciodată, un maghiar nu se va simți în România precum în Ungaria, „patriamamă”, cum le place să spună unora. Necazul este că unii lideri maghiari vor să retransforme Transilvania în Ungaria (cum au avut iluzia să creadă odinioară), ceea ce nu se mai poate. De aceea, ar fi mai bine să ne concentrăm cu toții eforturile pentru construirea eficientă și cinstită a noii României, în cadrul Uniunii Europene, decât să umblăm după nostalgii medievale, cum ar fi „autonomia Ținutului Secuiesc”! Iar unii lideri maghiari și cetățeni români sunt liberi să nu iubească România, dar au obligația legală să o respecte. Altminteri, ei intră în coliziune cu legea! În anumite țări, în democrații

de mare prestigiu și vechime (cum sunt SUA) nu se acordă cetățenia decât după cunoașterea foarte bună a limbii și istoriei locului și după un jurământ care nu este deloc formal. România nu este America și nici Europa nu este egală cu SUA! Europa are tradiții istorice puternice, peste care nu se poate trece ușor și fără riscuri. Maghiarii au fost educați secole la rând ca națiune „dominantă, nobiliară, superioară”, au fost declarați „civilizatorii Bazinului Carpatic”, regiune în care minoritățile de odinioară (românii, slovaci, croații, rutenii, sârbii etc) ar fi trebuit să fie etern recunoscătoare și să se identifice cu limba și cultura maghiarilor, să accepte „marea onoare” de a fi asimilate de această „națiune generoasă ungară”. Or, națiunile respective s-au trezit și ele la viață și și-au cerut și obținut - cum era firesc - drepturile. De aceea, orgoliul nemăsurat care mai persistă în anumite cercuri ungare, orgoliu obiectivat în mentalitatea de stăpân „de o mie de ani”, trebuie înțeles și atenuat prin concivilitate, prin generozitate, chiar și prin discriminare pozitivă. Orice măsură dură luată de un stat este resimțită mai pronunțat de o minoritate sau de unii indivizi aparținând minorităților. Sigur, un stat bine organizat și puternic ar putea să facă ordine deplină și să pedepsească exemplar orice abatere de la lege, inclusiv în privința minorităților, cum fac Ungaria, Polonia, Cehia, Slovacia, Ucraina etc. Dar, pe de o parte, România nu este un stat bine organizat, iar, pe de alta, o astfel de atitudine de forță nu ar conduce la rezultatele așteptate de românii onești (cel puțin nu în privința minorității ungare). Asta nu înseamnă că statul român nu trebuie să militeze pentru respectarea tuturor legilor în vigoare.

Revenind la documentul de la 1 decembrie 1918, invocat, este bine să mai facem anumite precizări. Acest înscris nu trebuia să fie ratificat, în ansamblul său, de Parlamentul României! Parlamentul României a luat act de rezoluția menționată și a dat putere de lege decretului cuprins acolo. Iar singura decizie cu putere de lege din rezoluție era unirea românilor și a teritoriilor locuite de ei (cuprinse odinioară în Austro-Ungaria) cu România, iar această decizie a devenit lege și în Parlamentul de la București. Restul erau principii, idei, recomandări, deziderate etc, bune de aplicat într-o societate democratică visată, ideală. Românii nu voiau să se transforme din asupriți în asupritori, iar acest lucru - atât cât a fost el omeneste posibil - s-a respectat. Natural, ungerii din Ardeal nu s-au mai putut simți, în Regatul României și apoi în România, precum în „Ungaria istorică”, în care discriminarea era principiu de stat.

Dar, dincolo de aceasta, trebuie să încetăm cu o legendă păguboasă, aceea că Rezoluția de la Alba Iulia ar cuprinde în ea principiul autonomiei (teritoriale sau de orice alt fel) pentru maghiari sau/ și pentru celelalte minorități și că statul român nu a recunoscut și aplicat un asemenea principiu. Această idee este o contrafacere, care nu face decât să semene confuzie, neînțelegere, minciună și chiar ură etnică. Toate aceste popoare și țări din Europa Central-Orientală au reînviat în 1918 și este firesc să rememoreze acele momente fundamentale din istoria lor.

Cu atât mai mult sunt „iresponsabile, sfidătoare și halucinante” (Mircea M. Morariu) declarațiile făcute periodic de unii lideri maghiari, precum Kelemen Hunor, care nu fac decât să confirme existența războiului informațional purtat de unii maghiari (autorități, organizații și persoane) contra românilor și contra României.

Cu aroganță de stăpân de odinioară, dl Kelemen ne reamintește că ungerii sunt aici de o mie de ani și că românii numai de o sută de ani (?!), uitând că tocmai această nemăsurată mândrie, această poftă de dominare și de stăpânire, cu orice preț, au pierdut Ungaria Mare. Asemenea lideri maghiari din Transilvania (și nu numai) uită că românii nu mai sunt șerbi cu toții, că s-au trezit la viață și la democrație, că vor să trăiască în pace cu ai lor conlocuitori, fără să se mai întrebe mereu cine a fost primul și cine a fost mai tare! Oricum, fără recunoașterea României ca stat unitar, suveran și independent - atât cât pot fi de reale aceste caracteristici azi - nu se poate ajunge la concordie.

De ce nu vin liderii maghiari cu o strategie de înțelegere și colaborare, cu idei generoase pentru construcția de realități generoase, cu vorbe bune și de laudă atunci când este cazul? Pentru ei, România este o catastrofă și are o sigură vină, aceea că există, iar românii sunt născuți să fie slugi și să asculte de „civilizatorii Bazinului Carpatic”, cum se spunea și se scria până nu demult. Domnul Kelemen ne dă și lecții de istorie, ne reamintește cât de vechi sunt ungerii pe această lume și, în special în Transilvania, ne spune că în suta de ani trecută România nu a făcut nimic de bine în

Transilvania sau că, dacă s-a întâmplat ceva pozitiv, atunci contribuția a fost a comunității ungare. Domnia Sa, fiind un politician de marcă, ar trebui să cunoască psihologia maselor și să nu întindă mereu coarda, semănând valuri de dispreț și de desconsiderare față de poporul român, mai ales că exemplul „țării-mamă” este în acest moment deplorabil pentru toți democrații europeni, care văd în politica autorităților budapestane proslăvirea lui Horthy Miklos și a altor spirite totalitare, condamnarea străinilor și a refugiaților, controlarea învățământului superior etc. Din fericire, românii nu mai sunt nici slugi și nici supuși ai altora, pot gândi cu mintea proprie, pot cunoaște, compara și trage concluzii. În acest spirit, nu se vede decât un rezultat din politica unora dintre liderii maghiari: tendința de izolare a minorității ungare din România, îndemnul de a nu se integra în societatea românească (ceea ce cuprinde implicit și ideea de a emigra), sfidarea poporului român, a valorilor și a simbolurilor sale. Dacă „maghiarii din România nu au ce să sărbătorească în 2018”, este clar că nu recunosc legitimitatea statului în care trăiesc, România. Iar aceasta reprezintă o încălcare gravă a Constituției și se pedepsește în justiție. Or, în acest mod, nu se poate conviețui. Pentru conviețuire este nevoie de generozitate, de înțelegere, de dăruire, de alteritate și nu de lecții de aroganță. Am vrea să vedem toate aceste lucruri de bine în practica de fiecare zi a conducătorilor maghiari din România, din Ungaria și de oriunde. Din fericire, mulți maghiari din România sunt cetățeni fideli și respectuoși ai statului în care trăiesc.

IOAN-AUREL POP

**INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ** *Independența
prin Cultură*